

Literární tvorba Hermanna Lönse je součástí silné reakce proti bezduchosti pronikající industrializace, životu ve velkoměstě, kulturnímu a ekonomickému materialismu. Tato reakce měla počátek v 90. letech 19. století a pokračovala ve 20. letech 20. století a lze ji volně nazvat *völkisch*. Hluboká láska ke svému *Heimat*, čili domovině, byla podnětem k Lönsovým rozsáhlým aktivitám jakožto vědce, novináře, romanopisce a básníka. Se stoupenci *völkisch* hnutí sdílel zájem o germánský mýtus a prehistorii. Lönsovův charakter určoval krajní individualismus, jenž ho vedl k vítězství nad velkou převahou, často nad jeho vlastními vnitřními démony. Jeho styl psaní byl oceňován pro jeho přímočarost, barvu a intenzitu vyjadřování. Hloubka a význam jeho charakterizací zvířat z něj učinili jakýsi německý ekvivalent Jacka Londona či Rudyarda Kiplinga, a našly své široké čtenářstvo. Jeho příběhy z přírody byly populární dál i po 2. světové válce, kdežto jeho další díla, s pozoruhodnou výjimkou *Der Wehrwolf*, byly téměř beze zbytku zapomenuta. Až dosud je *Der Wehrwolf* jediným Lönsovým dílem, které bylo přeloženo do angličtiny (pod názvem *Harm Wulf*).

Hermann Löns se narodil 29. srpna 1866 jako nejstarší syn učitele z Kulmu, v západním Prusku (dnešní Chełmno v Polsku). Jeho otec pocházel z učitelské rodiny, ale jeho dědeček Diederich Löns se oženil s bohatou farmářskou dcerou. Lönsovův životopisec Castelle spekuluje, že tato příměs sedlácké krve mohla způsobit Lönsovův celoživotní zájem o sedláckou kulturu. Jeden z jeho pradědů z matčiny strany byl Moritz Bachofen, význačný básník a učenec z období romantismu, který vydal knihy jako *Gunloda* a *Arminia* a tak vydával časopis *Das Nordlicht*. Jako jeho potomek, i Bachofen preferoval rodnou krajinu a bohy před klasickým světem, prosazovaným většinou jeho současníků.

Když mu byl rok, Lönsovi rodiče se přestěhovali do Deutsch-Krone (dnešní Wałcz v Polsku), kde jeho otec dál učil na střední škole. Tam měl mladý Hermann vyrůstat až do osmnácti, zatímco se důvěrněji seznamoval s místním okolím. Ve své krátké autobiografii *Von Ost nach West* později tvrdil, že „již jako velmi malý chlapec mi bylo největším potěšením sledovat mouchy na okně, a když mi bylo pět, lákala mne víc mrtvá myš než kus dortu.“ Místní sedláci a kamarádi záhy položili základy jeho nezměrného nadšení pro přírodní vědy. Po nástupu do školy v roce 1873 se stal jedním z nejlepších studentů. Jeho zvýšený zájem o přírodní svět ho vedl k vyhledávání samoty v okolních lesích, divoké přírodě a vřesovištích. Na těchto výletech zažil mnohé dobrodružství s pytláky a cikány, jednou dokonce narazil na policejní vyšetřování, kdy bylo ohledáváno tělo hajného, kterého zavraždili lesní lupiči. „Jednou usnul pod velkými dubem. Když ho probudily hlasy polesného a lesníků, učinil překvapivý objev. Na druhé straně stromu mezitím starý opilec skončil svůj život oběšením.“ Lönsovou specialitou bylo až do jeho patnácti let zkoumání života místního ptactva. Za tímto účelem sestavil pro střední školu rozsáhlejší sbírku vycpaných ptáků a v šestnácti napsal referát o životě místního ptactva, který čítal 130 druhů. Právě v těch letech si Löns osvojil schopnost detailního pozorování, které mu později tak dobře posloužilo při psaní jeho příběhů o přírodě a lovu. Během let v Deutsch-Krone se chtěl Löns stát malířem, avšak jeho snahy mařila

neschopnost se naučit techniku. Po celý život projevoval vášnivý zájem o umění a mnoho jeho nejbližších přátel bylo znamenitými umělci. Löns pokračoval v malování pohlednic, k nimž přidával krátké verše ve stylu velkého umělce a vypravěče příběhů Wilhelma Busche, a posílal je přátelům. Ačkoliv byly některé z nich po jeho smrti publikovány, měly sloužit jen k pobavení známých.

V roce 1884 byl Friedrich Wilhelm Löns povolán k učitelování v Münsteru, ve svém rodném Vestfálsku. Tento přesun měl mít rozhodující význam na další vývoj mladého Lönse. Dům jeho prarodičů mu dal příležitost spojit historii své rodiny a v jeho nitru vzrůstal pocit probuzení. Po dvou letech se dle Von Ost nach West „vědomě stal tím, čím podvědomě vždycky byl: Dolnosasem.“

Po dokončení střední školy odešel Löns roku 1887 studovat medicínu na proslulou univerzitu v Greifswaldu. V tomto městečku na pobřeží Baltu hledal a nacházel nové zájmy: šerm, tanec a opačné pohlaví. Připojil se k studentskému spolku „Cimbria“, což nebylo dlouho předtím, kdy jeho tvář byla zjizvena při obraně jeho cti v četných soubojích. Za vychutnávání si nově nalezené nezávislosti a svobody pokračoval ve svém studování přírody, jež ho vedlo k publikování několika článků o zoologii ve vědeckých časopisech. Löns již upevňoval svůj úzký vztah s venkovskou krajinou a jejími sedláckými obyvateli, sbíral materiál a formuloval hlavní principy své literární tvorby. Nicméně Löns také zanedbával své řádné studium, což vedlo k ostré hádce s jeho otcem, který ho přivedl zpět ke studiu přírodních věd na akademii v Münsteru. Specializoval se na brouky, přičemž objevoval nové druhy, a na malakologické studie, z nichž některé byly publikovány.

Za těchto studentských let Löns poprvé odhalil svou lásku k psaní poezie, hlavně pod vlivem děl Detleva von Liliencron a Annette Droste-Hülshoff. Nicméně jeho mladistvá mysl také vstřebávala většinu dalších spisů a myšlenek té doby, např., Nietzscheho. To se odrazilo v rebelantském tónu některých jeho raných modernistických básní, z nichž jedna se domáhá „nové melodie“ a prohlašuje, že stará poezie se týká „zpráchnivělých mrtvol“ a musí být překonána. Setrval v pozici nadšeného oponenta naturalismu v literatuře, kdy jednou nazval známou povídku Die Buddenbrooks (Budenbrookovi) od Thomase Manna „jednou z největších nudností nového století“.

Záhy potom Löns svá studia vzdal a pokoušel štěstí v žurnalistice, zpočátku za nešťastných pocitů z reality novinářského řemesla. Po několika krátkodobých zaměstnáních získal vnitřní sílu, když se stal svědkem propuknutí nákazy cholery v Hamburku. Rozhodl se stát se reportérem a přestěhoval se na konci roku 1892 do Hannoveru. Střední poloha Hannoveru se pro mladého autora stala darem z nebes. Město leží blízko pestré krajiny, do níž se zamiloval, o níž psal a dokonce za ni bojoval: oblast Harzu, Suntel a zvláště Lüneburského vřesoviště na severu. Po roce úspěšné reportérské činnosti pro Hannoversche Anzeiger se oženil s Elizabeth Erbeckovou, s kterou se poznal v Münsteru. Löns si brzy získal místní slávu svými „Nedělními hovory“, ostrým a kousavým sloupkem o lokálních záležitostech, které psal pod různými pseudonymy, posledním z nich byl „Uhlenspiegel“. Záhy také převzal redakční povinnosti v novém Hannoversche Allgemeine Zeitung a dohlížel na jeho umělecké a literární oddělení. V témže roce (1902) převzal redigování místního periodika Niedersachsen, které se zabývalo

lokálním folklorem a historií. Výtvarné umění bylo i nadále velkým Lönsovým zájmem. Castelle zachází tak daleko, že tvrdí, že „pro Lönse barvy znamenají emoce, tvoření, zkušenost. Jeho popisná próza plane i krvácí barvami. Löns pohlíží na svět očima výtvarníka.“ Ve shodě s jeho anti-naturalistickým postojem byl Lönsovým oblíbeným umělcem švýcarský symbolista Arnold Böcklin.

Politická orientace Hermanna Lönse byla v tomto období velmi pragmatická. Většinu politických stran neměl rád, hořekoval nad nedostatkem prozíravosti a jednoty, malichernými třenicemi a intrikami v parlamentu. Vždy ho fascinovalo to, v čem spatřoval zdravou, vrozenou sílu, kterou cítil při hovoru s obyčejnými lidmi – protikladnou patologické hypermodernosti střední třídy. Tento jednoduchý, upřímný svět se později snažil vylíčit ve svých povídkách.

Löns a jeho první žena se rozvedli roku 1901, ukončili tak čím dál nešťastnější a bezdětné manželství. Löns se pokoušel nalézt oporu opět v přírodě a slíbil si, že se už neožení. Avšak už jen o pár měsíců později se zamiloval do Lisy Hausmann. Pár byl sezdán na jaře 1902. O rok dříve Löns vydal sbírku básní *Mein goldenes Buch* (Má zlatá kniha). Obsahuje živý popis myslivectví a života na venkově. Jak později napsal ve své autobiografii: „Žil jsem týdně v lovecké chatě, žil jsem měsíce mezi sedláky a pak, když jsem se vrátil do městského shonu, to, o čem mi šeptal vítr z vřesovišť, získalo hmatatelnou podobu a formu.“ Lovil a po roce 1890 si brávil zápisník, kam podrobně zaznamenával každý detail zajímavé scény či zvířete, s nímž se setkal. Průběh, atmosféra a prostředí lovu se ho zdálo zajímat víc než samotné zabíjení.

Během příštích let pracoval na krátkých příbězích, které tvořily *Mein braunes Buch* (Má hnědá kniha), která byla vydána roku 1907. Dílo mělo podtitul „Dojmy z vřesovišť“ a obsahuje příběhy, které se udály na Lüneburském vřesovišti, oblasti, kterou zbytek Německa teprve „objevoval“ jako jedinečnou a magickou krajinu, stávající se známou svou rudě-hnědou půdou, vysokými jalovci, slatinami a písečnými dunami. Jeden z těchto příběhů, „Die rote Beeke“, je zvláště výjimečná a byla později samostatně vydána s ilustracemi. Název znamená „Rudý potok“, proud, jenž rudne krví pobitých saských náčelníků. Příběh se zabývá historickou událostí z doby, kdy si křesťanský franský král Karel Veliký silou podmanil Sasy. Příběh opěvuje odpor vůči vnějším silám, téma, v němž Löns pokračoval a rozvinul ho v *Der Wehrwolf*. Podobně jako zbytek příběhů v *Mé hnědé knize*, se „Rudý potok“ vyznačoval krátkými, stručnými větami a bohatým, pestrým stylem, který se již stal pro Lönse charakteristickým a upoutával pozornost seriózního literárního establishmentu. V následujících letech bude získávat trvalý věhlas jako „básník vřesovišť“.

Raná historie Sasů a germánská historie obecně měla Hermanna Lönse i nadále ovlivňovat a zajímat. V tomto období převzal staré germánské názvy měsíců, které mu vlastní roční cykly symbolizovaly důvěrněji než názvy latinské. V červenci 1912 Löns napsal svému příteli Traugott Pilfovi, že „právě čte hodně Tacita, Cesara a Prokopia, aby se blíže seznámil s germánskou prehistorií. Grónské a Faerské ságy jsou nádherné, objevení Ameriky apod., a skald Egil, básník, vrah, lakomec a správný chlapík.“ Ve věnování v Pilfově kopii knihy *Der letzte Hansbur*, také z roku 1912 čteme: „Neměli bychom nikdy zapomínat, že křesťanský kříž

DÉLSKÝ POTÁPĚČ

kdysi vypadal jako svastika.“ A ne později, než roku 1902 Löns přijal osobní insignii, kterou po generace používali sedláci Dolního Saska: wolfsangel. Variace, kterou Löns použil, měla tvar obráceného N se svislým lomítkem uprostřed. Další formy nacházející se na usedlostech Dolních Sasů často měly tvar podobný svastice.

Ve své poetické imaginaci si Löns představoval zajímavý původ těchto symbolů. Uvažoval, že sedláci sedávali na svých vřesovištích, kde sledovali a zamyšleně pozorovali různé tvary, které jiskrně poletovaly vzduchem a „malovaly v temnotě zvláštní rudé runy. Jejich chvatný let vytvářel kříže, zlaté kříže, jejichž konce se lomily.“ Na jiném místě se zamýšlí nad obecným významem elementu ohně: „Oheň znamená společenství, podobně jako plynoucí voda či vlnící se obilí. Ti tři znají tolik a mohou nám tolik povědět, avšak otevřený oheň ví skutečně nejvíc, ačkoliv promlouvá nejtíší řečí. Staré příběhy o tom ví, příběhy, jež lidé dávno zapomněli, příběhy z věku, kdy byli ještě uctívání Wode a Frigga, kdy se na slatině vlk ještě vrhal po losím mláděti.“

Svastika a wolfsangel hrály významnou roli ve dvou Lönsových nejznámějších románech Der letzte Hansbur a Der Wehrwolf. Na obalu mnoha starších vydání je svázaná runa z runy S a svislého wolfsangelu, zatímco různé podoby svastiky byly v podobném duchu umístěny jako ozdoby na koncích některých kapitol. Löns sám jejich použití nikdy nevysvětlil, ale v pozdějších vydáních byla přidána poznámka, že autor mohl být ovlivněn folkloristickými interpretacemi jako „ranní a večerní slunce“ a „muž a žena“. V Der Wehrwolf se wolfsangel, ve tvaru obráceného N bez lomítka uprostřed, používá jako symbol na označení své činnosti: „tři sekery tvoří značku, jedna takto, druhá tak a třetí napříč.“

Článek od Markuse Wolffa: Hermann Löns: An Introduction to His Life and Work byl převzat z magazínu TYR (Myth - Culture - Tradition), vol. 1, 2002. Magazín si můžete objednat ZDE.